

CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

ACCEPTAREA SOCIALĂ ÎN 2024:

CUM STĂ MOLDOVA ÎN FAȚA DIVERSITĂȚII?

IANUARIE 2025

Această notă este realizată de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, în cadrul programului "Cetățeni activi, comunități prospere – Faza II", implementat din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Suedia. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

CUPRINS

CUPRINS	2
METODOLOGIE	4
NIVELUL DISTANȚEI SOCIALE ÎN MOLDOVA	6
ANEXA 1: INDEXUL DISTANȚEI SOCIALE ÎN FUNCȚIE DE CARACTERISTICILE DEMOGRAFICE ALE EȘANTIONULUI	9
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	10

AUTOARE:

Natalia COVRIG

Alexandra ERMOLENCO

INTRODUCERE

Într-o lume tot mai globalizată, marcată de diversitate culturală, economică și tehnologică, acceptarea și toleranța socială devin esențiale pentru stabilitatea și bunăstarea colectivă. Criza economică, criza de securitate din regiune, fluxul de refugiați care au migrat masiv în RM, polarizarea politică pot crea diviziuni și tensiuni între grupuri, iar menținerea unui sentiment de unitate și încredere reciprocă devine o provocare tot mai mare. Din acest motiv, devin crucială măsurarea și înțelegerea clară a nivelului de toleranță și acceptare în cadrul societății moldovenești, ajutând la identificarea barierelor de integrare sau la prevenirea formării de prejudecăți și stereotipuri. Măsurarea nivelului de acceptare ne ajută să observăm schimbările în atitudinile sociale de-a lungul timpului și ne oferă evidențe importante care ar putea servi drept fundament pentru ajustarea politicilor publice relevante.

În acest context, analiza de față vine să prezinte date actualizate cu privire la gradul în care populația țării acceptă anumite grupuri frecvent marginalizate. Stabilirea nivelului de acceptare s-a realizat prin intermediul Indexului Distanței Sociale care măsoară distanța socială manifestată față de 13 grupuri minoritare din Republica Moldova, prin actualizarea și replicarea scalei distanței sociale Bogardus (a se vedea secțiunea [Metodologie](#)). În acest sens, distanța socială este definită ca nivelul în care populația ar accepta diverse grade de apropiere (prieteni, vecini, colegi de serviciu, membri de familie etc.) cu reprezentanții grupurilor minoritare. Cu cât nivelul de acceptare este mai mic, cu atât nivelul distanței sociale este mai mare.

Analiza conturează tendințele cu privire la distanța socială, care a fost măsurată constant pe parcursul ultimului deceniu. Metodologia și itemii de măsurare s-au bazat pe eforturi mai ample ale Consiliului pentru Egalitate din Republica Moldova în [anii 2015, 2018 și 2021](#). Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) a venit cu un efort complementar de a măsura distanța socială în Moldova în [2020, 2022, 2023](#) și analiza curentă fiind o continuare a acestui efort. Așadar, această analiză reprezintă o oportunitate de a evalua nivelul de progres în ceea ce privește acceptarea persoanelor din grupurile minoritare și/sau marginalizate din Moldova.

Datele actualizate arată o îmbunătățire a situației în ceea ce privește nivelul de acceptare a grupurilor marginalizate. Astfel, nivelul mediu al distanței sociale în Republica Moldova a fost estimat la **2,1** în 2024 (comparativ cu 2,24 în 2023), pe scala de la 0 la 6, unde 0 semnifică că cetățenii acceptă o persoană dintr-un grup minoritar pentru toate pozițiile (membru de familie, prieten, vecin, coleg de muncă, concetățean), iar 6 – ar exclude-o din țară. Datele relevă faptul că cel mai mic nivel de acceptare este manifestat față de două grupuri: persoanele LGBT+ și persoanele care trăiesc cu HIV/ SIDA. În ambele cazuri, nivelul distanței sociale depășește valoarea 3, ceea ce semnifică faptul că cetățenii Republicii Moldova nu ar fi dispuși să construiască nici un tip de relații sociale, cu excepția faptului că i-ar accepta în calitate de cetățeni ai țării.

În pofida dinamicii pozitive, prejudecățile au crescut în raport cu cinci grupuri, printre care minoritățile religioase, persoanele de altă origine (țară), persoanele cu dizabilități fizice și persoanele care nu vorbesc limba de stat. Aceste tendințe se datorează în mare parte actorilor politici, care adesea recurg la discursuri de ură în activitatea lor, ceea ce contribuie la polarizarea societății.

METODOLOGIE

Nivelul distanței sociale este măsurat prin intermediul scalei de distanță socială Bogardus (Indexul Distanței Sociale). Scala are ca scop identificarea nivelului de acceptare prin stabilirea relațiilor cu persoane din grupurile minoritare care sunt acceptate de respondent (a se vedea tabelul de mai jos). Cel mai înalt grad de acceptare are indicele 0 și semnifică faptul că respondentul ar accepta ca o persoană dintr-un grup minoritar să devină membru al familiei. În același timp, cel mai mic grad de acceptare are indicele 6 și denotă faptul că respondentul ar exclude din țară membrii unui grup.

Nivelul de relaționare socială	Valoarea Indexului de Distanțare Socială	Modalitate de interpretare
Să fie rudă prin căsătoria cu un membru al familiei	0	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, inclusiv membru de familie.
Să fie prieten	1	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie.
Să fie vecin	2	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie și prieten.
Să fie coleg de muncă	3	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten, și vecin.
Să fie cetățean al țării mele	4	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten, vecin și coleg de muncă.
Să fie vizitator al țării mele	5	Respondentul acceptă persoana din grupul minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten, vecin, coleg de muncă și cetățean.
Aș exclude din țara mea	6	Persoana din grupul minoritar nu este acceptată de respondent nici în calitate de vizitator al RM.

Tabel 1. Nivelele de distanță socială utilizate în studiu

Sursa: Studiul privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova, Consiliul pentru Egalitate

În cadrul analizei, distanța socială a fost calculată pentru următoarele grupuri:

1. persoane cu dizabilități psiho-sociale și intelectuale;
2. persoane cu dizabilități fizice;
3. persoane LGBT;
4. persoane care trăiesc cu HIV;
5. persoane de etnie romă;
6. persoanele care nu vorbesc limba de stat;
7. persoane de etnie rusă;
8. evreii care locuiesc în Republica Moldova;
9. persoane de origine africană care locuiesc în Republica Moldova;
10. persoane străine care locuiesc în Republica Moldova, dar fără cetățenia țării;
11. persoane de origine musulmană;

12. alte minorități religioase;
13. persoane care au fost deținute (ex-deținuți).

Datele au fost obținute prin intermediul unui sondaj reprezentativ la nivel național. Studiul a fost efectuat de către compania sociologică iData la comanda Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD).

Volumul eșantionului: 1035 persoane cu vârsta de 18 ani și mai mult.

Eșantion: stratificat, probabilist, bistadial.

Metoda de colectare a datelor: 70% CATI (telefonic), 20% CAPI (față-în-față) și 10% CAWI (on-line).

Criterii de stratificare: 20 regiuni geografice, cu număr de populație egal, mediu rezidențial (urban-rural), gen, etnie, grupe de vârstă.

Reprezentativitate: eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova (excepție Stânga Nistrului), cu o eroare maximă de circa +3%.

Perioada de culegere a datelor: 13-29 decembrie 2024. Chestionarul a fost redactat în limbile română și rusă, oferindu-se respondenților posibilitatea de a alege limba interviului.

Tabel 1. Structura eșantionului

		Număr	%
TOTAL		1035	100%
Genul respondentului	Feminin	552	53.3
	Masculin	483	46.7
Vârsta respondentului	18-29 ani	204	19.7
	30-44 ani	288	27.8
	45-59 ani	257	24.8
	60+ ani	286	27.6
Nivel de studii	Medii incomplete	104	10.0
	Medii generale	210	20.3
	Profesional tehnice	367	35.5
	Superioare	351	33.9
Ocupația respondentului	Angajat	601	58.1
	Șomer	56	5.4
	Casnici, elevi, studenți, cei care fac serviciul militar	137	13.2
	Persoane cu dizabilități care nu lucrează, pensionari	234	22.6
Prezența copiilor în gospodărie	Sunt copii	432	41.7
	Nu sunt copii	603	58.3
Nivelul socio-economic	Nivel scăzut (sub 5000 lei lunar)	469	45.3
	Nivel mediu (5001-15000 lei lunar)	352	34.0
	Nivel înalt (peste 15000 lei lunar)	57	5.5
Mediul de reședință	Rural	555	53.6
	Urban	480	46.4

NIVELUL DISTANȚEI SOCIALE ÎN MOLDOVA

În anul 2024 societatea moldovenească continuă a fi polarizată și dominată de prejudecăți. Atitudinile și percepțiile pe care populația le formează în raport cu un grup sau altul definește predispoziția acesteia de a crea relații sociale cu grupurile respective. Cu cât nivelul de prejudecăți și stereotipuri cu privire la un grup de persoane este mai mare, cu atât populația este mai tentată să se distanțeze de acest grup și să-l marginalizeze. Distanța socială, potrivit conceptului Bogardus, definește nivelul de acceptare a diferitor grupuri minoritare și modul cum o persoană se percepe pe sine ca membru al unui grup și cum îi percepe pe "ceilalți", care nu fac parte din același grup. Analiza de față vine să prezinte datele actualizate cu privire la gradul în care societatea moldovenească este deschisă să accepte în anturajul său membri ai diferitor grupuri minoritare și tipul de relații pe care ar fi dispusă să le construiască cu aceștia. Datele indică faptul că circa 85% din populația țării nu ar accepta o persoană LGBT+ în calitate de membru al familiei, iar peste 60% din populație -în calitate de vecini sau colegi de muncă. În topul grupurilor marginalizate intră și persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA, persoanele fost deținute, pe care majoritatea populației (peste 60%) nu le-ar accepta în relații mai apropiate (de familie, prietenie), însă ar fi mai toleranți în cazul relațiilor de muncă sau de vecinătate.

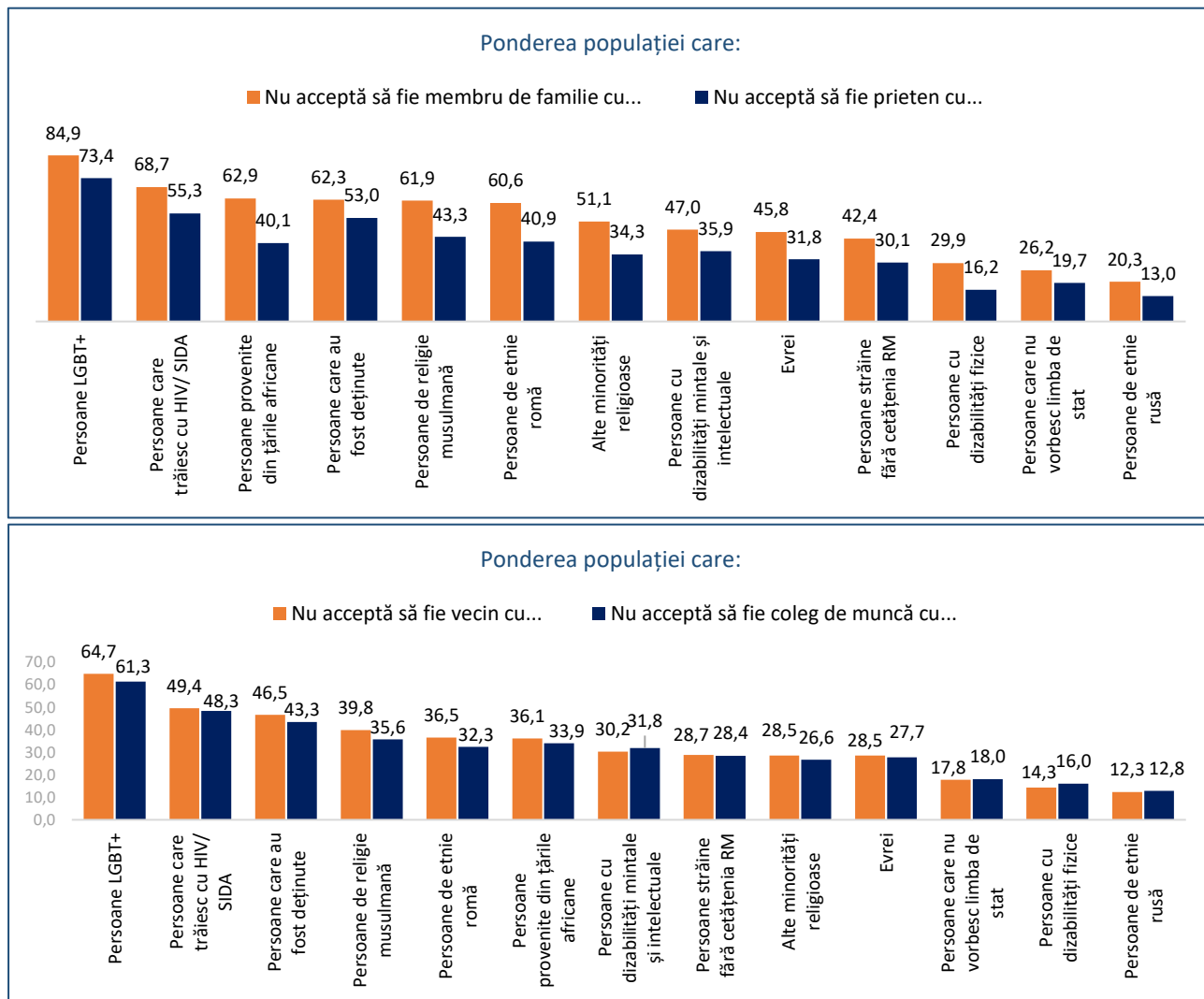

Figura 1. Gradul de acceptare a grupurilor minoritare de către cetățenii Republicii Moldova, %
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2024

Distanța socială față de grupurile frecvent marginalizate continuă a avea cote destul de înalte în 2024.

Nivelul mediu al distanței sociale în Republica Moldova a fost estimat la **2,1** în 2024, pe scala de la 0 la 6, unde 0 semnifică că cetățenii acceptă o persoană dintr-un grup minoritar pentru toate pozițiile, inclusiv în calitate de membru de familie, iar 6 – ar exclude-o din țară (ceea ce indică o lipsă totală de acceptare). Astfel, cu cât mai mare este indicele distanței sociale (IDS), cu atât persoana este mai puțin tolerantă față de un anumit grup social sau față de mai multe grupuri sociale. Scorul mediu de 2,1 acumulat în 2024 sugerează că cetățenii acceptă o persoană dintr-un grup minoritar pentru toate pozițiile, cu excepția celei de membru de familie, prieten și vecin. Analiza datelor relevă faptul că cel mai mic nivel de acceptare este manifestat față de două grupuri: persoanele LGBT+ și persoanele care trăiesc cu HIV/ SIDA. În ambele cazuri, nivelul distanței sociale depășește valoarea 3, ceea ce semnifică faptul că cetățenii Republicii Moldova nu acceptă reprezentanții acestor grupuri în calitate de membri de familie, prieteni, vecini și colegi de muncă. Altfel spus, populația nu este dispusă să construiască relații sociale (apropiate sau medii) cu persoanele din aceste două grupuri, însă sunt gata să le accepte în calitate de cetățeni ai țării. În următoarea categorie, în funcție de nivelul de acceptare, se poziționează alte patru grupuri minoritate – persoane fost deținute, persoane de religie musulmană, cele provenite din țări africane și persoanele de etnie romă. În cazul acestor grupuri, cetățenii nu i-ar accepta ca membri de familie, prieteni sau vecini, însă ar fi dispuși să fie colegi de muncă. Acest lucru denotă faptul că societatea sau comunitatea nu este dispusă să construiască relații sociale mai apropiate, chiar dacă nivelul de acceptare este înalt.

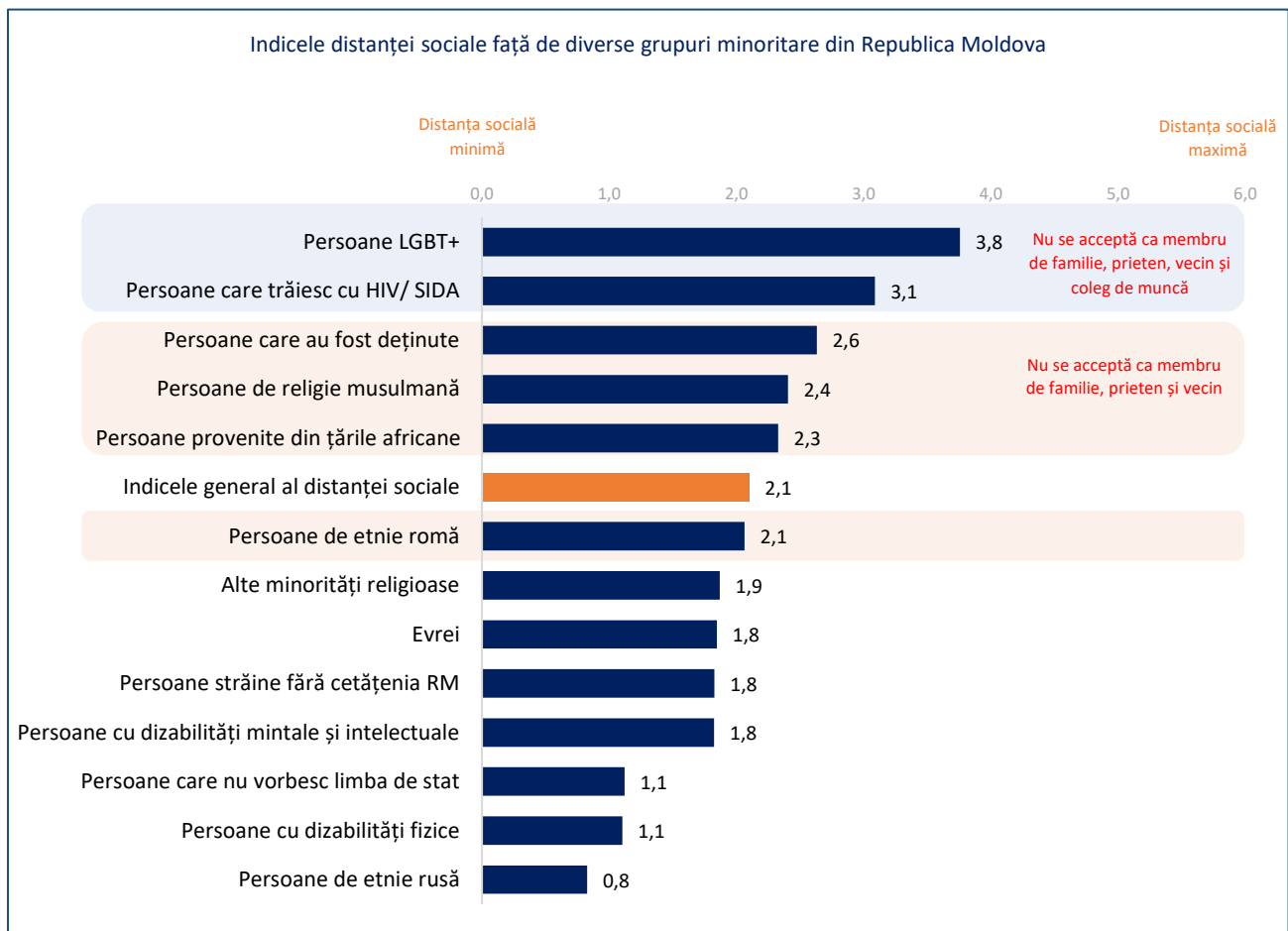

Figura 2. Nivelul de acceptare a grupurilor minoritate în Republica Moldova, index

*Distanța socială minimă – persoana din grupul minoritar este acceptată în calitate de membru de familie, distanța socială maximă – persoana din grupul minoritar ar fi exclusă din țară (nu ar fi acceptate nici un fel de relații sociale).

Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2024

Deși nivelul de acceptare este încă relativ mic față de cele mai marginalizate grupuri, tendința este una vădit pozitivă. Analiza nivelului de acceptare a top trei grupuri față de care populația manifestă cea mai mare reticență și respingere arată o dinamică pozitivă. În cazul persoanelor LGBT+, valoarea indicelui distanței sociale a scăzut de la 5,6 în 2020 la 3,8 în 2024, ceea ce denotă un progres substanțial în reducerea prejudecăților față de acest grup. Astfel, dacă în anii precedenți persoanele LGBT+ nu erau acceptate nici în calitate de vizitatori ai țării (fiind social condamnați spre expulzare), atunci în 2024 populația tinde să accepte membrii acestui grup în calitate de cetățeni ai țării, dar fără deschiderea de a crea orice gen de relații sociale. O tendință similară se atestă și în cazul persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA. În ceea ce privește persoanele care au fost deținute, în 2024 populația se arată dispusă să-i accepte în calitate de colegi de muncă, dar nu și în calitate de vecini sau prieteni (în anul precedent erau acceptați doar în calitate de cetățeni ai țării).

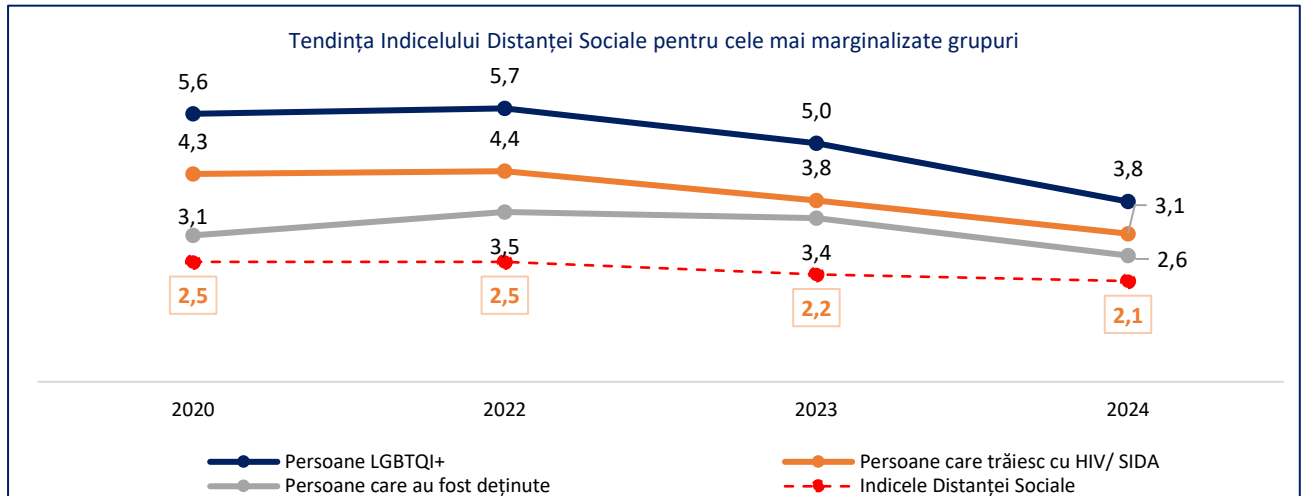

Figura 3. Evoluția indicelui distanței sociale pentru top cele mai puțin acceptate grupuri din RM
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2024

În raport cu anumite grupuri sociale, gradul de toleranță și acceptare a scăzut. În special aici ne referim la minoritățile religioase, persoanele de altă origine (țară), persoanele cu dizabilități fizice și persoanele care nu vorbesc limba de stat. Această înrăutățire a atitudinii populației poate fi explicată prin polarizarea politică, discursurile de ură care au luat amploare în ultimul timp, dar și presiunea socială ca rezultat al multiplelor crize din țară.

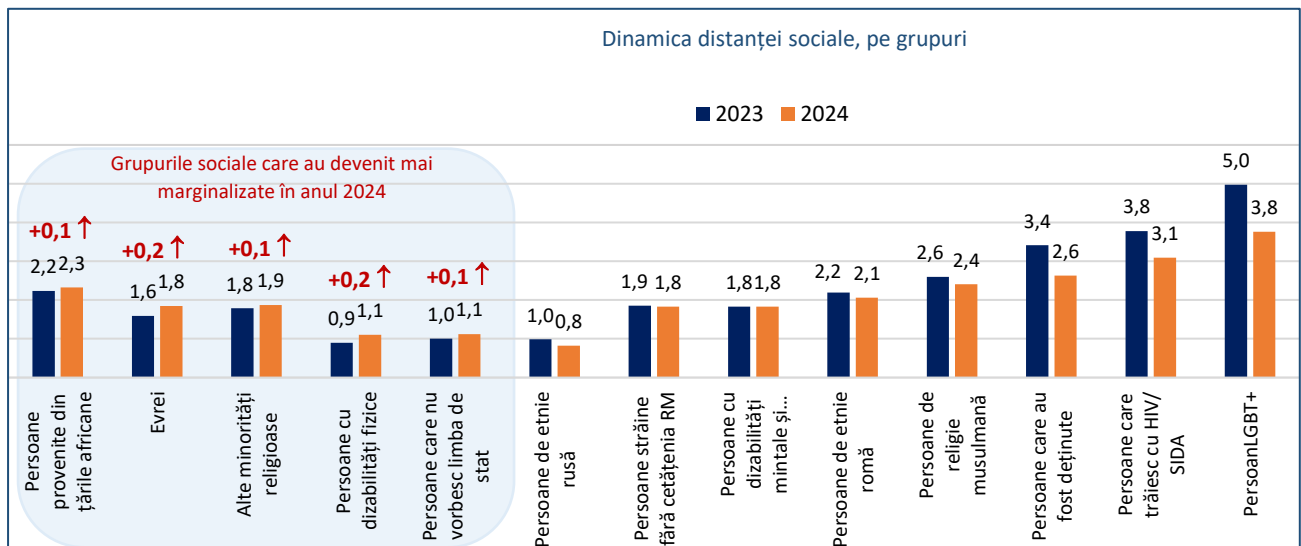

Figura 4. Evoluția indicelui distanței sociale pentru top cele mai puțin acceptate grupuri din RM
Sursa: Sondaj național reprezentativ, CPD 2024

Anexa 1: Indexul Distanței Sociale în funcție de caracteristicile demografice ale eșantionului

2024		Persoane LGBTQI+	Persoane care trăiesc cu HIV/ SIDA	Persoane de etnie Romă	Persoane care au fost deținute	Persoane de religie musulmană	Persoane provenite din țările africane	Persoane cu dizabilități mintale și intelectuale	Evrei	Alte minorități religioase	Persoane cu dizabilități fizice	Persoane străine fără cetățenia RM	Persoane care nu vorbesc limba de stat	Persoane de etnie rusă
TOTAL		3,8	3,1	2,1	2,6	2,4	2,3	1,8	1,8	1,9	1,1	1,8	1,1	0,8
Gen	Masculin	3,1	2,0	2,3	2,2	2,1	1,8	1,8	1,8	1,1	1,8	1,1	0,9	1,0
	Feminin	3,1	2,1	3,0	2,6	2,5	1,8	1,9	2,0	1,1	1,8	1,1	0,8	1,0
Vârstă	18-29 ani	2,4	1,8	2,2	1,7	1,4	1,4	1,6	1,1	0,7	1,0	0,7	0,6	1,1
	30-44 ani	3,2	2,2	2,8	2,5	2,2	2,0	2,2	2,0	1,3	1,8	1,2	1,0	0,9
	45-59 ani	2,7	2,0	2,4	2,5	2,4	1,7	1,8	1,6	1,1	1,8	0,9	0,8	0,8
	60+ ani	3,8	2,2	3,0	2,8	3,0	2,1	1,7	1,7	2,6	1,2	2,5	1,5	0,9
Limba interviului	Română	3,1	2,1	2,8	2,7	2,5	1,8	2,1	1,9	1,0	1,9	1,3	1,0	1,2
	Rusă	3,1	2,0	2,4	1,8	1,9	1,9	1,3	1,8	1,3	1,7	0,7	0,3	0,4
Nivelul de studii	Medii incomplete	4,2	3,0	2,9	3,0	3,0	2,1	2,9	2,3	1,4	2,4	1,4	1,2	1,1
	Medii generale	3,3	2,2	2,6	2,5	2,5	1,8	2,1	1,9	1,2	1,9	1,0	0,8	1,1
	Profesional tehnice	3,4	2,1	2,9	2,7	2,6	2,1	2,0	2,3	1,2	2,2	1,3	0,9	1,1
	Superioare	2,3	1,6	2,2	1,8	1,7	1,5	1,2	1,3	0,9	1,2	0,9	0,7	0,8
Prezența copiilor în gospodărie	Sunt copii	3,0	1,9	2,7	2,2	2,0	1,7	1,9	1,7	1,1	1,6	1,1	0,8	0,9
	Nu sunt copii	3,2	2,2	2,6	2,5	2,6	1,9	1,8	2,0	1,1	2,0	1,2	0,8	0,9
Ocupația:	Lucreaza in RM	2,8	1,9	2,6	2,3	2,1	1,8	1,8	1,7	1,1	1,7	1,0	0,7	0,8
	Nu lucreaza in RM	3,1	2,1	2,3	2,3	2,4	1,2	2,0	1,8	1,0	1,9	0,8	0,7	1,3
	Casnica student /	3,1	2,4	2,5	2,4	2,2	1,8	2,0	1,6	1,1	1,6	1,1	1,0	1,1
	La pensie	3,9	2,2	2,9	2,8	3,0	2,2	1,9	2,6	1,3	2,4	1,5	1,0	0,8
Nivelul socio-economic	Nivel scazut	3,5	2,2	2,9	2,7	2,5	2,1	1,9	2,2	1,3	2,2	1,2	0,9	1,0
	Nivel mediu	3,0	2,0	2,6	2,4	2,3	1,7	1,8	1,9	1,1	1,9	1,1	0,8	0,9
	Nivel inalt	2,3	1,3	2,4	1,7	1,5	1,3	1,1	1,0	1,0	1,1	0,9	0,8	1,0
Mediul de reședință	Urban	2,8	1,9	2,4	2,2	2,0	1,9	1,4	1,7	1,1	1,4	0,8	0,6	0,8
	Rural	3,4	2,2	2,8	2,6	2,6	1,8	2,2	2,0	1,1	2,2	1,4	1,0	1,2

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md